

Zlokalizowano brytyjską siedzibę polskiego wywiadu w czasie II wojny światowej

Dzięki staraniom polonijnego działacza i badacza historii Tomasza Muskusa udało się odnaleźć w Londynie miejsce, w którym w czasie II wojny światowej znajdowało się biuro polskiego wywiadu i kontrwywiadu.

Jak powiedział w rozmowie z PAP Muskus, tematem tym zainteresował się prawie dwa lata temu, gdy w telewizyjnym programie Bogusława Wołoszańskiego zobaczył scenę palenia w lipcu i sierpniu 1945 r. na rozkaz płka Stanisława Gano – szefa wywiadu Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie – kartoteki polskich agentów, by wykluczyć możliwość, że trafi ona w ręce Rosjan lub zostanie przekazana w ręce nowych komunistycznych władz w Warszawie.

„Nazwa St Paul’s School, gdzie mieściła się siedziba polskiego wywiadu i kontrwywiadu, pojawia się w dokumentach Instytutu Sikorskiego, również Wołoszański ją wspomina w swoim programie, mówiąc, że tam palono akta. Ponieważ jednak budynek szkoły od ponad 50 lat nie istnieje, zostało to zapomniane i nikt nie szukał, gdzie dokładnie znajdowała się siedziba wywiadu” – wyjaśnia.

St Paul’s School, prestiżowa szkoła średnia dla chłopców, od 1968 r. mieści się obecnie w dzielnicy Barnes, zaś po poprzedniej siedzibie – w Hammersmith – niewiele zostało,

a dodatkowo w pobliżu tamtej nadal mieści się szkoła dla dziewczynek o podobnej nazwie – St Paul's Girls' School. W wyniku przeprowadzanych badań oraz rozmów z osobami, które mogły mieć wiedzę na ten temat – m.in. ze zmarłym na początku lutego emigracyjnym historykiem Zbigniewem Siemaszko – Muskus potwierdził, że wywiad pracował w tym zburzonym w 1968 r. budynku.

Szkoła została w czasie II wojny światowej przejęta na potrzeby wojska i była kwaterą 21. Grupy Armii, której dowódcą był generał, później marszałek Bernard Montgomery, zresztą jej absolwent. Oprócz tego, że rezydował tam polski wywiad, w budynku odbywało się opracowywanie planów operacji alianckich za zachodnim frontem, m.in. lądowania w Normandii 6 czerwca 1944 r. Ostateczny plan inwazji został przedstawiony amerykańskiemu gen. Dwightowi Eisenhowerowi i innym dowódcom alianckim w obecności brytyjskiego króla Jerzego VI i premiera Winstona Churchilla 15 maja 1944 r., co upamiętnia mała tabliczka na bramie ogrodzenia dawnej szkoły oraz plansza informacyjna.

W gmachu planowano też inne operacje, w tym – jak uważa Muskus – także operację Market Garden w okupowanej Holandii, której celem było zdobycie mostów na Renie. Zapewne w naradach uczestniczył także gen. Stanisław Sosabowski, dowódca 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej, która brała udział w desancie. Ponieważ jednak operacja Market Garden w odróżnieniu od lądowania w Normandii zakończyła się ciężką porażką aliantów, ten aspekt na tablicach na terenie dawnej szkoły został pominięty.

Na części terenu zajmowanego w latach 1884-1968 przez St Paul's School powstały budynki mieszkalne, pozostały obszar zajmuje niewielki park. Z oryginalnych zabudowań pozostały jedynie budynek dyrekcji, w którym obecnie mieści się niewielki hotel, stróżówka oraz ogrodzenie. Jak powiedział PAP John Bridges, prezes towarzystwa przyjaciół Parku św. Pawła, przez lata, od czasu zburzenia budynku szkoły, teren ten był

kompletnie zapuszczony i nawet okoliczni mieszkańcy nie mieli świadomości historycznych wydarzeń, które się tam odbywały.

Wspomnianą małą tabliczkę na ogrodzeniu umocowano dopiero w 2009 r., w 65. rocznicę lądowania w Normandii, a planszę informacyjną – m.in. dzięki staraniom towarzystwa przyjaciół parku – w 2019 r. Bridges dodał, że w zeszłym roku w parku miały się odbyć uroczystości z okazji 75. rocznicy zakończenia II wojny światowej w Europie, z udziałem przedstawicieli ambasad państw alianckich, w tym Polski, ale jak wszystkie obchody tej rocznicy, zostały one odwołane z powodu epidemii.

Z Londynu Bartłomiej Niedziński, PAP.